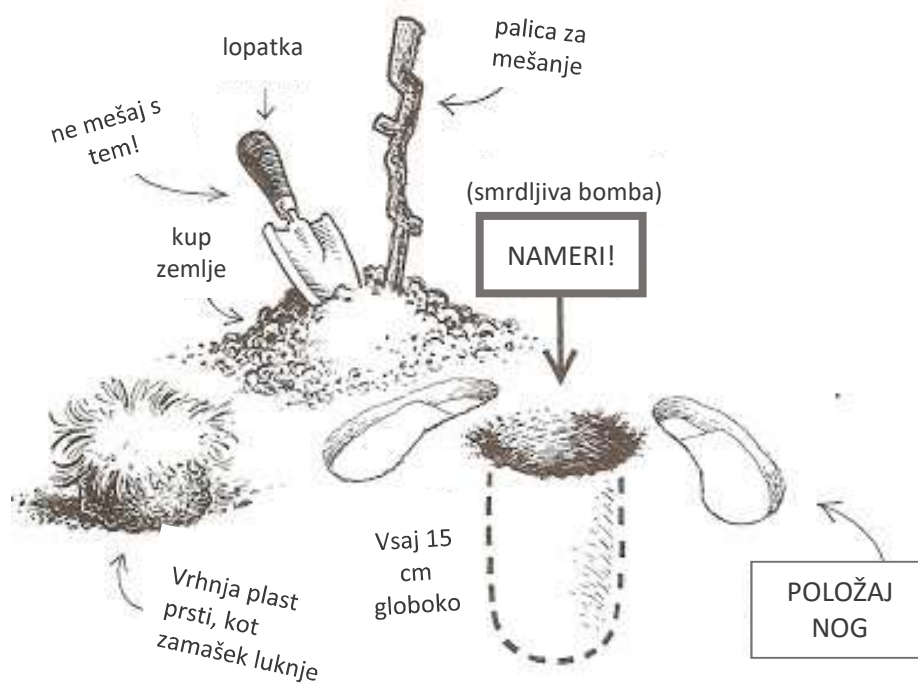

Planinska zveza Slovenije
Komisija za varstvo gorske narave

VELIKA POTREBA V GORSKEM OKOLJU

Seminarska naloga za pridobitev naziva Varuh gorske narave

MENTORICA: Irena Mrak

AVTORICA: Tamara Mravinec
PD Janez Trdina Mengeš

Kranj, 29. 8. 2018

Vsebina

1. UVOD	3
2. V KATEREM GRMU TI(Š)ČI ZAJEC?	3
3. OPREMA ZA OPRAVLJANJE (velike) POTREBE V NARAVI.....	4
4. KAKO SE LOTITI DELA	4
5. NA KRATKO O MALI POTREBI	7
6. ZAKLJUČEK	7
7. VIRI	7

1. UVOD

Ko moraš iti, moraš iti. Na stran. Govorim o veliki potrebi, klicu narave, olajšanju, iztrebljanju, o delanju potičk. Mogoče ni v naši navadi, da bi se pogovarjali o kakcih, a iztrebljanje v naravi je staro toliko kot človeštvo. Ko se nekdo prvič odpravi v hribe in začuti tisti občutek tako dobro znan, mu je morda nerodno vprašati kaj storiti. Zase lahko rečem, da ga še ni hriba na katerem se nisem podelala. Ko je moje črevesje po tisti strmini, ki ji ni videti konca, že fejest vznemirjeno, grem na stranišče z najlepšim razgledom. In očitno se nam večini to zgodi na istem mestu, ker vedno naletim na papirnate ostanke predhodnikov.

Članek v letošnji majski številki Planinskega vestnika me je navdušil za pisanje o tem in ko sem izvedela za »mačjo luknjo«, sem si rekla, da to pa moram deliti še z drugimi. Saj deliti je lepo.

2. V KATEREM GRMU TI(Š)ČI ZAJEC?

Ukvarjanje s higieno na okoljsko občutljiv način, bi lahko bila ena izmed osnovnih veščin preživljanja prostega časa v naravi. Saj ta ima vpliv na naše zdravje, okolje in estetsko doživetje, kot so vizualno onesnaževanje in vonjave. Mnogim je že to negativno estetsko soočenje pogosto preveč, a moramo upoštevati tudi možnost, da ti naši »odpadki« zlahka zaidejo v vodni vir in da tudi živali in žuželke prenašajo bakterije in nevarne snovi naokoli, ko enkrat pomalicaajo na naši potički. Nekatera območja so občutljiva, zaradi ekološke pomembnosti in števila ljudi čigar vpliv na okolje se seštevava oz. nabira v kumulativno.

Kot zanimivost, samo območje Triglavskega narodnega parka (TNP), – ki je zlasti v poletnih časih priljubljen prostor za pohodnike, izletnike in rekreativce – letno obišče okoli dva milijona obiskovalcev, med katerimi jih večina upošteva predpise varovanja narave, še vedno pa se najde peščica tistih, ki povzročajo hrup in v parku puščajo (takšne in drugačne) odpadke. Leta 2017 je Veliko planino z nihalko obiskalo že 66.200 potnikov. Skupaj s pohodniki številka naraste na 200.000 obiskovalcev! Zdaj pa samo pomislite koliko drugih hribov še imamo in tamkajšnjih poti ter ostalega.

Seveda v Sloveniji ne doživljamo tako številnega obiska, kot ga recimo nacionalni parki v ZDA, kjer sem se prvič srečala z navodili kako kakati v naravi. Tam nam je lokalni ranger predstavili škatlo za kakanje (poop tube), ki bo kdaj drugič deležna kakšnega daljšega zapisa. A vseeno menim, da gre za neko tako reč, ki nas ne stane veliko in zaradi katere smo lahko še malo bolj ponosni, ker ne puščamo sledi na naših poteh.

3. OPREMA ZA OPRAVLJANJE (velike) POTREBE V NARAVI

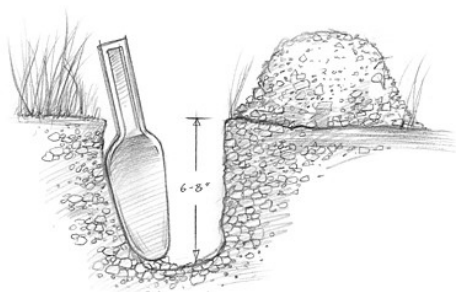
Nekaj osnovnih pripomočkov vam bo prišlo prav, da bi se uspešno odzvali klicu narave. Če veste, da boste zelo verjetno to opravljali na prostem, potem vse potrebno dajte v vrečko, da ne boste po nahrbtniku lovili potrebščin, ko vas prime. Najprej potrebujete orodje za izkopavanje. Majhna lopatka je še najbolj primerna, vendar pa lahko to delo opravite s palico ali celo z rokami. Potem, toaletni papir. In za konec še, razkužilo. Za roke, seveda.

Obstajata dva priročnika s pomenljivim imenom »How to shit in the woods« ('Kako sra** v gozdu'). Prvega je spisala ameriška okoljevarstvenica in aktivistka Kathleen Meyer, drugega pa nemška avanturistična popotnika Ulrike Katrin Peters in Karsten-Thilo Raab. Obe knjigi priporočata, da si v primeru odsotnosti toaletnega papirja lahko pomagata z listjem, kamni, borovci, paličicami, snegom itd. A nikar ne pograbite prvih živih rastlin, ki jih dosežete. Te naj bi po besedah avtorjev uporabili samo v nujnih primerih, saj lahko vsebujejo strupene snovi, lahko se lepijo ali pa skelijo. Pozor tudi pred bodičastim rastjem, nekatere vrste trav vam lahko pripravijo drastično izkušnjo. Bolje bo, da uporabite odpadlo, že odmrlo listje ali travo, ki leži naokrog, ali celo gladko drevesno skorjo, v skrajni sili pa tudi gladke kamne. Po drugi strani pa se izogibajte mahu. Čeprav je mehek, se običajno hitro drobi, kar je lahko sila neprijetno.

4. KAKO SE LOTITI DELA

Ker seminarska naloga je spisana v okoljevarstvenem duhu, se tudi postopka olajšanja lotimo s tega vidika. Najpogostejše se priporočata dve metodi. A velja opomniti, da če obstajajo sanitarije, jih uporabite. Opravljanje potrebe na stranišču je vedno boljše kot pa opravljanje potrebe v naravi.

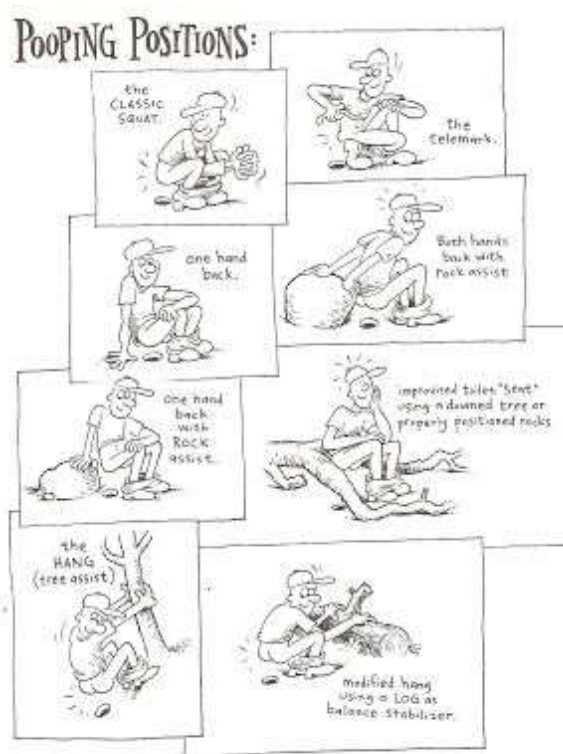
Zakopavanje v mačjo luknjo

Najprej poiščite prostor, ki je vsaj 30-50 m (približno 70 korakov) oddaljen od vodnih virov, poti ali prostora, kjer boste preživali noč (če ste na večdnevni turi). Najpogostejši način odstranjevanja odpadkov je, da izkopljete in se olajšate v luknjo, v t.i. mačjo luknjo. Ta naj bo, po načelih ameriške organizacije Leave No Trace Center for Outdoor Ethics, 15 do 20 cm globoka. Na tej globini bo mikrobiološka aktivnost v prsti najhitreje razgradila iztrebke. Če boste kopali globlje, boste dlje od mikrobiološke aktivnosti in bližje podtalnici. Karkoli manj od priporočenega, bo preplitko in tvegata, da bodo v naslednjih dveh letih erozija, vremenske razmere ali prostoživeče živali odkrili odpadke. Seveda vas zdaj že pošteno tišči, a le vzemite si čas, da izkopljete to luknjo.

(Namig: Doma izmerite dolžino svoje lopatke in jo uporabite kot merilno orodje pri kopanju.)

Tudi širine luknje ne gre zanemariti. Če bo preozka, se bo hitro napolnila in bo preplitko zakopana. Če je pa širša, ob zapolnitvi še vedno ustreza priporočilom globine in hkrati omogoča nekaj manevrskega prostora v smislu natančnosti, ko gravitacija opravi svoje. Večina nas nima veliko izkušenj z usmerjanjem našega iztrebka (že samo sedenje na školjki je po navadi dovolj, da opravimo z vsem), zato si kar privoščite lepo široko tarčo.

Nameri in zadeni! S tem korakom imamo največ izkušenj. Da pa ne bi bilo vse preveč enostavno in že dobro znano, naj omenim različne položaje, ki obstajajo. Nekaj jih je v sliki, nekaj v besedi.

- Držite se za drevo – primite se za drevo in se nagnite nad izkopano luknjo.
- Poiščite deblo na katerega se lahko usedete – če imate možnost, izkoplajte luknjo za kakšnim deblom in sedite nanj. A le preverite, če ste res kopali v zemljo in ne v kaj drugega, saj obstaja velika verjetnost, da je to isto deblo za isti namen uporabil že kdo drug pred vami.
- Počepnite – ta način je najenostavnejši, a vam lahko zakrči noge, če si boste vzeli veliko časa za iztrebljanje. Zato se prepričajte, da ga res imate v ciljni ravnini preden uporabite to tehniko, da bo vsega prej konec.
- Pripelji še prijatelja – če imate družbo, se primite za roke ali naslonite eden na drugega in se dobro primite.

Potem, ko ste odložili svoj depozit, je na vrsti toaletni papir ali pa kateri od bližnjih naravnih materialov. Pri uporabi toaletnega papirja se mnenja delijo; eni zagovarjajo njegovo zakopavanje, drugi njegovo pakiranje v vrečko in prenos v dolino. Nekateri vidijo težavo v tem, da odlagamo nekaj, česar ne bi smeli pustiti za sabo.

Odvisno od habitata in kako hitro zakopani odpadki razpadejo, lahko toaletni papir ostane tam še dolgo po iztrebkih. In je že tako, da nihče ne želi videti cvetočega šopka umazanih robcev na stezi. Najbolj zavzeti pohodniki bodo (morda) pospravili svoj toaletni papir, v interesu da resnično pustijo čim manj sledi svoje prisotnosti. Če pa morate zakopati toaletni papir, uporabite čim manjšo količino. Ena od možnosti je tudi zažiganje uporabljenega toaletnega papirja, a se to odsvetuje, predvsem zaradi nevarnosti gozdnega požara. Otroški in drugi vlažilni robčki so odlični za osebno čiščenje, a jih obvezno zapakiramo in odnesemo s seboj.

Zdaj vam smo še ostane, da vse zakopljete. Za začetek dodajte nekaj zemlje, ki ste jo prej izkopali, in s palico malo premešajte vse skupaj. To pripomore k hitrejšemu razpadanju vašega kupčka. Zatem, zapolnite luknjo do konca s preostalo zemljo in prekrijte z naravnimi materiali, da zlije z okolico. Naj bo to vaša ustvarjalna priložnost za samo-izražanje z naravnimi materiali kot vašim sredstvom.

Eno potičko za sabo, prosim.

Vse naštetu velja za območja do gozdne meje. V visokogorju ni organskega materiala, ki bi pripomogel k razpadanju iztrebkov, zato ti razpadajo zelo počasi. Zato se priporoča metoda, ki omogoča, da v visokogorju iztrebke odnašamo s seboj – pakiranje.

Komplet pripomočkov za pakiranje naj bi vseboval: eno vrečko za pobiranje in spravilo iztrebka (po možnosti s prahom, ki vpije tekočino – uporaben je tudi mačji pesek), ki jo date v drugo vrečko* za zunanjo zaščito (vrečke s patentnim zapiranjem se dobro obnesejo), toaletni papir in razkužilo za roke. Po uporabi in za lažji transport v dolino, vrečki in papir spravimo še v kakšno neprepustno zaprto plastično posodo za shranjevanje hrane (ki je doma ne uporabljate več).

**Pakiranje odpadkov v dve vrečki preprečuje naključno onesnaženje.*

Pri tej metodi ni potrebnih 70 korakov do primerne prostora, počepnite, kjer se vam zdi prav, in opravite svoje. S prvo vrečko na roki poberete svoj kupček in toaletni papir (pazite, da se vam mačji pesek ne strese ven), jo dobro zaprete in malo potresete, da se pesek prime, pospravite v drugo vrečko in vtaknete v posodico. Roke očistite z razkužilom. Opravljeno!

5. NA KRATKO O MALI POTREBI

Lulanje na prostem je dokaj enostavna reč, zlasti v primerjavi z odlaganjem človeških odpadkov. Naj tudi tukaj velja pravilo 70 korakov oddaljenosti od vodnih virov, poti ali prostora, kjer boste preživali noč. A kopanje luknje in vse prej našteto ni potrebno.

Izogibajte se uriniranju po listih rastlin, ki bi jih lahko pojedle živali, ki jih privlačita sol in urin. Raje ciljajte na kakšen kamen. Mesto lulanja lahko razredčite z nekaj vode, da se zmanjša vonj.

6. ZAKLJUČEK

Kdo bi si mislil! Cela znanost, kaj? Seminarska je napisana malo za šalo, a dosti zares. Saj vem, rekli boste: *»To pri nas pa ni tak problem.«*, ali pa *»Ah, že toliko stoletij hodimo v naše hribe, pa še nisem slišal, da bi to kdo počel.«*, morda *»Zdaj naj pa še lopatko nosim s seboj?«* In podobno...

Etika preživljanja svojega časa na prostem je tisto kar se odločite storiti, ko vas nihče ne gleda. Koliko vam pomeni kraj, ki ga obiščete, koliko pomeni drugim in naši prihodnji generaciji? Vaša dejanja štejejo, obstaja reakcija na vaše obnašanje v naravi, čeprav se vam zdi, da ste sami. Bodite oseba, ki čuva kraje, ki jih ljubi, korak za korakom, potičko za potičko. Uživajte v svojem svetu in ne puščajte sledi.

7. VIRI

VSEBINA

- <https://Int.org/blog/5-biggest-myths-hurting-our-public-lands>
- <https://Int.org/blog/disposing-waste-properly-wag-bags>
- <http://www.camping-expert.com/how-to-shit-in-the-woods.html>
- <http://www.kathleeninthewoods.net/kathleens-books/how-to-shit-in-the-woods/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=f4aoOcd52vo>
- <https://www.youtube.com/watch?v=sOVch7nuowE>
- <https://www.mountaineering.scot/assets/contentfiles/pdf/where-to-go-leaflet.pdf>
- <https://Int.org/blog/does-bear-poop-woods-course-if-you-do-bury-it-or-pack-it-out>
- <https://Int.org/blog/having-pooing-woods-talk-your-kids>
- <https://Int.org/blog/poop-tube-101>
- <https://Int.org/blog/critical-issues-how-poop-woods>
- <https://Int.org/blog/researchers-discover-traces-pharmaceuticals-and-other-contaminants-colorado-backcountry-lakes>
- <https://Int.org/blog/group-poop-how-dig-latrine-dispose-human-waste-large-group>
- <https://Int.org/blog/do-you-suffer-fopo>
- <https://Int.org/blog/assume-best-outdoor-enthusiast%E2%80%99s-guide-talking-people-who-drop-trash-ground-blast-music-trail>
- <https://Int.org/blog/how-do-i-pee-and-poop-woods>
- <https://Int.org/blog/when-nature-calls-canyon>
- <https://siol.net/novice/slovenija/v-tnp-letno-dva-milijona-vecinoma-parku-prijaznih-obiskovalcev-236157>

- <https://www.outsideonline.com/2187426/essential-guide-pooping-anywhere>
- <http://www.adventureprotocol.com/pooping-in-woods-9-ds-of-defecation/>
- <http://www.nationalgeographic.si/index.php?t=reportaze&id=690>
- <http://www.moskismet.com/clanek/zanimivo/kako-uslisati-klic-narave-na-prostem.html>
- <https://www.trailspace.com/articles/backcountry-waste-disposal.html>
- <https://www.rtvlo.si/tureavanture/podobe-slovenije/z-nihalko-na-veliko-planino-lani-rekordnih-66-000-potnikov/454415>
- PATE, Mateja. 2018. Zakoplji, spakiraj, razmaži ali odvrzi? Planinski vestnik, maj 2018

FOTOGRAFIJE, SKICE

- <http://934highadventure.blogspot.com/2009/09/how-to-poop-in-woods.html> (skice na naslovnici, strani 5 in 8)
- <http://www.adventureprotocol.com/pooping-in-woods-9-ds-of-defecation/> (strani 4 in 5)
- Leave No Trace, North American Skills & Ethics Booklet, <https://lnt.org/sites/default/files/NA.pdf> (skica na strani 4)
- <https://www.facebook.com/mtwhitneyquest/> (stran 6)

